

در نامه‌ای از سوی رئیس سازمان میراث فرهنگی به استاندار خراسان رضوی ابلاغ شد

نقشه محدوده، عرصه، حریم و ضوابط حفاظتی و معماری مجموعه حرم

مشهد مقدس که به شرح ذیل در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است، ابلاغ می‌شود.

محدوده حریم اثر مذکور تحت حفاظت و نظارت این سازمان است و هر گونه دخل و تصرف در محدوده حریم و تخلف از ضوابط حفاظتی مقرر، برابر مواد ۵۵۸ لغایت ۵۶۹ از کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی، «تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده»، جرم محسوب می‌شود و مرتکب مشمول مجازات‌های قانونی خواهد شد.

خواهشمند است دستور فرمایید مراتب جهت اطلاع و اجرا به مقامات و مسئولین ذی‌ربط در استان ابلاغ شود و از نتیجه این سازمان را مطلع نمایید.

۱- مجموعه حرم مطهر امام رضا (ع) شماره ثبت ۱۴۰، تاریخ ۱۳۱۰/۱۰/۱۵
۲- آثار تاریخی پیرامون حرم مطهر رضوی

رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، در نامه‌ای به تاریخ ۹ مرداد ۹۶ نقشه محدوده، عرصه، حریم و ضوابط حفاظتی و معماری مربوط به مجموعه حرم مطهر امام رضا (ع) و آثار تاریخی پیرامون راه به استاندار خراسان رضوی ابلاغ کرد.

در نامه زهرا احمدی‌پور، معاون رئیس جمهوری و رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، خطاب به علیرضا رشیدیان، استاندار خراسان رضوی، آمده است:

در اجرای بند ۱۲ از ماده ۳ «قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور» و مواد مربوطه از «قانون راجع به حفظ آثار ملی» مصوب سال ۱۳۰۹ و نظام‌نامه اجرایی قانون اخیرالذکر، نقشه محدوده عرصه، حریم و ضوابط حفاظتی و معماری مربوط به به آثار ملی فرهنگی تاریخی «مجموعه حرم مطهر امام رضا (ع) و آثار تاریخی پیرامون» واقع در شهر

تصویب ضوابط حریم حرم

مبنای این مصوبه و در طرح تفصیلی مرکز تاریخی و اطراف حرم امام رضا (ع) است، که انجام و ابلاغ شده است.

معاون میراث فرهنگی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اضافه می‌کند: «از همان شروع، چندین ماه کار مطالعاتی در این زمینه انجام شد. سیر تحول تغییرات مطالعه شد و برای داشتن بهترین تصاویر و انتخاب مناسب‌ترین ضوابط برای ارتفاع و حفظ حریم حرم امام رضا (ع) نیز عکاسی‌هایی از منطقه انجام شد.»

طالبیان تأکید می‌کند: «دولت درخواست کرده بود تا این اتفاق به صورت رسمی انجام شود، چون برای مشهد ۲۰۱۷ اهمیت بسیار زیادی دارد.»

او با بیان اینکه این مصوبه روی نقشه متفاوت است، ادامه می‌دهد: «در برخی نقاط از بافت تاریخی، مناطقی هستند که کمترین یا بیشترین دربرگیری بافت تاریخی و حریم را دارند، بنابراین براساس عکس‌های مختلف تاریخی که از ۱۳۳۵ تا امروز وجود دارند، حریم و حریم منظره مشخص شده. بنابراین همان امروز مبنای قانونی دارد.»

به گفته طالبیان، در برخی از نقاط ارتفاع‌هایی از ساخت‌وسازهای گذشته مانند برخی برج‌ها و هتل‌ها وجود دارند که چون در گذشته و قبل از تصویب این ضوابط ساخته شده‌اند، نمی‌توان کاری انجام داد؛ اما در صورتی که بخواهند عملیات تجدید بنا برای آن انجام دهند، باید آن اقدام براساس ملاک‌های جدید و به صورت مفید انجام شود.

معاون میراث فرهنگی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری هم از تصویب و ابلاغ ضوابط حریم حرم امام رضا (ع) خبر داده است: ضوابطی که براساس آن از حریم و حریم منظره حرم امام رضا (ع) و بافت تاریخی مشهد در اطراف این حرم محافظت می‌کند. محمد حسن طالبیان از تصویب ضوابط حریم این مکان تاریخی و زیارتی گفته و مصوبه‌ای که حتی به استناداری خراسان رضوی نیز ابلاغ شده است.

طالبیان می‌گوید: «برای رویداد مشهد ۲۰۱۷ سه تکلیف برای سازمان میراث فرهنگی تعیین شده بود؛ یکی آماده‌سازی و تهیه پرونده ثبت جهانی حرم مطهر امام رضا (ع) که نیازمند همکاری بیشتر با استان قدس است، یکی برگزاری نمایشگاهی از آثار دوره اسلامی برای مشهد ۲۰۱۷ و دیگری تهیه حریم و حریم منظره مجموعه امام رضا (ع) که در دستور کار قرار گرفت، و هر سه به‌موازات یکدیگر انجام شده‌اند یا در دستور کارند.»

او با بیان اینکه بارگذاری بسیار نامتوازی در طول سال‌های گذشته در اطراف حرم امام رضا (ع) رخ داده است، بیان می‌کند: «برخی از کریدورهای منظره که به سمت حرم امام رضا (ع) هستند، باعث مخدوش شدن حریم منظره شده‌اند و بخشی دیگر که در اطراف حرم وجود دارند باید براساس ضوابط مشخص شده حفظ شوند.»

طالبیان، با بیان اینکه این مصوبه به استاندار خراسان رضوی نیز ابلاغ شده، ادامه می‌دهد: «بر این اساس، وزارت راه و شهرسازی به عنوان

{در حاشیه}

نگاهی به جغرافیای منطقه ثامن

در دوده‌ها خیر

تقویم تخریب

مشهد الرضا (ع) چند سال است که به جز اندکی از بناها و بافت‌های ارزشمند تاریخی، چیز دیگری در اختیار ندارد و گاهی خبرهایی مبنی بر تخریب یا آغاز حذف برخی از بناهای تاریخی توسط مردم یا مدیریت شهری به گوش می‌رسد. بنابراین می‌توان گفت که بافت تاریخی اطراف حرم مطهر امام رضا (ع) در مشهد مقدس دیگر مانند گذشته نیست و بیش از ۸۰ درصدش تخریب شده است تا هتل‌ها و مراکز اقامتی ایجاد شوند. حتی گاهی خانه‌های بزرگ و تاریخی را که می‌توانند با مرمت به هتلی زیباتر از آسمان خراش‌ها تبدیل کنند، تخریب می‌کنند و تلاش دارند تا با الهام از معماری گذشته خانه‌ای با سبک قدیمی سرپا کنند! درست مانند اتفاقی که برای برخی از خانه‌های قدیمی منطقه افتاد.

در برخی نقاط از بافت تاریخی، مناطقی هستند که کمترین یا بیشترین دربرگیری بافت تاریخی و حریم را دارند، بنابراین براساس عکس‌های مختلف تاریخی که از ۱۳۳۵ تا امروز وجود دارند حریم منظره حریم منظره مشخص شده است

از همان ابتدا و در نخستین قدم‌ها در مرداد سال ۹۴، اعضای شورای راهبردی معماری و شهرسازی پژوهشکده ثامن -سید مهدی حجت، سید محمد بهشتی، لادن اعتضادی، زهرا اهری، مهرداد قیومی، کامبیز حاجی قاسمی و محمدرضا رحیم‌زاده- در نامه‌ای به علیرضا رشیدیان، استاندار خراسان رضوی از او خواستند تا ادامه تخریب‌ها در این بافت را متوقف و از بافت تاریخی مشهد محافظت کند.

در آن زمان، بحث خروج از ثبت و در نتیجه تخریب دوبنای تاریخی در این محدوده مطرح بود، یکی سرای «عزیز... آف» و دیگری بنای «کوزه کنانی»، آن هم در شرایطی که کمیسیون ماده ۵ طرح تفصیلی بافت پیرامون حرم امام رضا (ع) را در قالب ۳۶۰ هکتار تهیه و طراحی کرده بود که براین اساس با توجه به خیابان‌های منشعب از حرم مطهر، این منطقه به چهار قطاع تقسیم شده است. البته در این تقسیم‌بندی ۳۰ لکه تاریخی باقی مانده که توسط سازمان میراث فرهنگی به عنوان بافت تاریخی مرکزی به همه دستگاه‌های مربوط ابلاغ شده است.

اما با وجود این، بارها در طول این مدت بناهای تاریخی و ارزشمند زیادی مانند «مسجد و آب انبار معجر دار» یا حسینیه «رحیمیان» یا خانه «قلاد و زها» در همین بافت تاریخی با خطر تخریب و بعضاً تهدید به آن مواجه شدند تا اینکه حسین اصغری‌ثانی، سرپرست معاونت میراث فرهنگی خراسان رضوی، خبر از انتشار خبرهای خوبی برای بناهای تاریخی شناسایی شده و اجد ارزش و ثبت ملی در مشهد مقدس داد، خبری که بالاخره محمد حسن طالبیان با اعلامش آن را چراغی روشن پیش روی حفاظت از بافت تاریخی و حرم مطهر امام رضا (ع) به عنوان یک محوطه مذهبی و تاریخی می‌داند.